

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av 4 och 6 § lagen om statens pensionsfond

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om statens pensionsfond ändras så att arbetsgivares pensionsavgift skall börja betalas för sådana arbetstagare som är anställda i kommunala grundskolor och gymnasier samt i vissa privata skolor och omfattas av statens

pensionssystem. Vidare skall vissa mindre ändringar göras i lagen.

Lagen avses träda i kraft vid ingången av 1998. Lagen ansluter sig till budgetpropositionen för 1998 och avses bli behandlad i samband med den.

MOTIVERINGAR

1. Nuläge och föreslagna ändringar

1.1. Arbetsgivares pensionsavgift (4 § 2 mom.)

Grundskole- och gymnasielärarna samt vissa andra tjänsteinnehavare är anställda av kommunen, men omfattas av historiska orsaker av statens pensionssystem. Pensionerna finansieras direkt av statsmedel. Kommunerna deltar inte som arbetsgivare i pensionskostnaderna för denna personal. De ifrågasvarande lärarnas antal uppgår till 45 000, av vilka 35 000 är ordinarie. Samma situation som i grundskolan och gymnasiet råder även i vissa privata skolor som ersätter och motsvarar grundskolan samt i privata gymnasier, vilkas personal även omfattas av statens pensionssystem. År 1996 var nämnda grupper sammanlagda lönesumma 8 118,9 milj. mk och pensionsutgiften ca 2 200 milj. mk. Ansvarsunderskottet i fråga om pensionerna är ca 40 000 milj. mk.

Statens allmänna pensionsavgift är 23,5 % av lönerna. Därav utgör arbetsgivarens andel 19,0 % och arbetstagarnas 4,5 % år 1997. Om arbetsgivares pensionsavgift hade betalats för nämnda läroanstalters personal, skul-

le ca 1 500 milj. mk därav ha inlutit till statens pensionsfond 1996. Kommunerna betalar arbetsgivares pensionsavgift för sin övriga personal. Eftersom den övriga personalen omfattas av det kommunala pensionssystemet, betalas pensionsavgiften för dem till Kommunernas pensionsförsäkring.

Skolpersonalen i fråga är den enda grupp i hela vårt arbetspensionssystem för vilken arbetsgivaren inte betalar pensionsavgift. På grund av att avgiften inte betalas uppstår ett finansieringsunderskott i statens pensionssystem som ingen kompenserar. Alla arbetsgivare skall delta i betalningen av de kostnader som pensionen för deras arbetstagare förorsakar.

För att avhjälpa missförhållandet föreslås att arbetsgivares pensionsavgift skall börja betalas vid ingången av 1998. Det föreslås att i lagen om statens pensionsfond (1372/1989) fogas ett nytt 2 mom. till 4 §, enligt vilket arbetsgivares pensionsavgift för personalen i fråga är 7 % av lönesumman år 1998 och 13 % av lönesumman år 1999. Från år 2000 föreslås avgiften bli bestämd så som bestäms i lagen om statens pensionsfond. Enligt lagen beslutar statskontoret om pensionsavgiftens storlek och betalning.

1.2. Räkna som betalas till statens pensionsfond (6 § 2 och 3 mom.)

Den andel av statens pensionsfonds medel på samlingskontot i statens centralbokföring som inte årligen förs över till statsverket eller placeras utanför statsbudgeten, lånas till staten för betalning av de utgifter som finns i statsbudgeten. I slutet av 1996 var fondens kapital ca 15 mrd. mk. Största delen av fondens medel, dvs. ca 12,3 mrd. mk hade lånats till staten och ca 1,5 mrd. mk hade placerats på masskuldebrevsmarknaden. På de medel som lånats till staten och på fondens medel på samlingskontot i statens centralbokföring betalar staten enligt 6 § 2 mom. lagen om statens pensionsfond en ränta som har varit lika stor som den s.k. ränta som tillämpas vid återlåning enligt den privata branschens pensionssystem enligt lagen om pension för arbetstagare (APL).

Vid ingången av 1997 har man frångått den fasta administrativa räntan vid återlåning och gjort räntenivån beroende av bl.a. lånetiden. Eftersom det inte längre finns någon egentlig räntenivå för APL:s återlåning, skall även bestämningsgrunden för ränta som staten betalar till pensionsfonden ändras. Räntenivån föreslås i framtiden följa situationen på penningmarknaden så, att räntan inte väsentligt avviker från den marknadsbaserade räntenivån.

Det föreslås att 6 § 2 mom. lagen om statens pensionsfond ändras så, att staten på fondens medel på samlingskontot i fortsättningen betalar en ränta som är lika stor som den genomsnittliga räntan på statskassans placeringar. Avsikten är att räntan skall fastställas fyra gånger om året för de tre följande månaderna på grundval av den genomsnittliga räntan under de tre föregående månaderna.

Det föreslås att i lagens 6 § tas in ett nytt 3 mom., enligt vilket på de medel som fonden lånat till staten betalas en ränta som är lika stor som räntan på ett sådant statsobligationslån, vars återstående lånetid är densamma som den återstående lånetiden för de medel som fonden lånat till staten. Enligt förslaget skall sättet att faställa räntan vara nästan detsamma som tillämpas i fråga om den HELIBOR-ränta som räknas ut av Finlands Bank.

Inga ändringar föreslås i lagens 6 § 1 mom.

2. Propositionens verkningar

Den sammanlagda lönesumman för den personal i kommunala grundskolor och gymnasier samt motsvarande privata läroanstalter som omfattas av statens pensionssystem uppskattas vara 8 532 milj. mk år 1998. År 1998 skulle arbetsgivares pensionsavgift vara 7 % av lönesumman, dvs. ca 597 milj. mk. Av detta skulle kommunernas andel vara ca 579 milj. mk och de privata läroanstalternas ca 18 milj. mk. År 1999 skulle arbetsgivares pensionsavgift vara 13 % av lönesumman, dvs. ca 1 109 milj. mk. Av detta är kommunernas andel ca 1 076 milj. mk och de privata läroanstalternas andel ca 33 milj. mk. År 2000 skulle arbetsgivares pensionsavgift uppgå till fullt belopp. År 2000 skulle arbetsgivares pensionsavgift uppskattningsvis vara 18,5 %, dvs. 1 578 milj. mk. Därav skulle kommunernas andel vara ca 1 531 milj. mk och de privata läroanstalternas ca 47 milj. mk.

Kommunernas och de privata läroanstalternas statsandel för sina arbetsgivares pensionsavgifter är ca 57 %. Statens utgifter ökar således med ca 340 milj. mk år 1998 och med ca 632 milj. mk år 1999 och med 900 milj. mk år 2000. I budgetpropositionen för 1998 ingår ett anslag på 342 milj. mk för ökningarna av statsandelarna.

Pensionsavgiften i fråga ökar inte direkt statens inkomster, eftersom statens pensionsfond är en fond utanför budgeten. Då man på grund av de ökade pensionsavgifterna kan överföra från pensionsfonden till täckning av statsbudgeten 500 milj. mk mera år 1998, leder detta till 158 milj. mk inbesparing i statsekonomin. På lång sikt lindras utbetalningen av statens pensionsutgifter när pensionsskyddet för alla personer som omfattas av statens pensionssystem har fonderats.

Ändringen av den ränta som betalas till statens pensionsfond har små verkningar för pensionsfonden och statens ekonomi. Våren 1997 var exempelvis den nya räntenivån något under den fasta räntan, varigenom pensionsfondens inkomster minskade något liksom även statens utgifter. En eventuell framtida stegring av räntefoten skulle ha motsatt verkan.

3. Beredningen av propositionen

Vid ramförhandlingarna om statsbudgeten

för 1997 fattade regeringen den 9 februari 1996 ett principbeslut om betalningen av lärarnas pensionsavgift från ingången av 1997.

Ärendet bereddes våren 1996 i den arbetsgrupp som finansministeriet tillsatt för behandlingen av lärarnas pensionsavgift, i vilken utom finansministeriet även Finlands Kommunförbund och Kommunernas pensionsförsäkring var representerade. Under arbetet hörde arbetsgruppen inrikesministeriet och undervisningsministeriet.

När regeringen behandlade budgetpropositionen för 1997 i augusti 1996 beslöt man att införandet av lärarnas pensionsavgift flyttas fram med ett år på grund av samhälls-ekonomiska orsaker mellan kommunerna och staten. I enlighet därmed föreslås nu att den genomförs vid ingången av 1998.

Denna proposition har beretts som tjänsteuppdrag vid finansministeriet. Vid beredningen har Finlands Kommunförbund, Kommunernas pensionsförsäkring, Privatskolornas Centralbyrå r.f., inrikesministeriet, undervisningsministeriet, statskontoret och Undervisningssektorns Fackorganisation OAJ r.f. hörts.

4. Andra omständigheter som inverkar på propositionens innehåll

Avsikten med denna proposition är att den huvudsakligen skall gälla den personal som är anställd nu. Avsikten är att nyanställd personal skall omfattas av det kommunala pensionssystemet eller den privata branschens pensionssystem enligt huvudmannen. Om detta avlåter regeringen en skild proposition, som hänför sig till regeringens proposition med förslag till lagstiftning om utbildning (RP 86/1997 rd).

5. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1998.

Lagen ansluter sig till budgetpropositionen för 1998 och avses bli behandlad i samband med den.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av 4 och 6 § lagen om statens pensionsfond

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 29 december 1989 om statens pensionsfond (1372/1989) 6 §, sådan den lyder i lag 942/1993, samt
fogas till 4 §, sådan den lyder i nämnda lag 942/1993, ett nytt 2 mom., varvid de nuvarande 2—4 mom. blir 3—5 mom., som följer:

4 §

För nedan nämnda personer är arbetsgivar-
res pensionsavgift 7 procent av lönesumman
1998 och 13 procent av lönesumman 1999
medan den efter 1999 bestäms enligt 1
mom.,

1) personer anställda i kommunal grund-
skola och kommunalt gymnasium vilka om-
fattas av statens pensionssystem, och

2) personer som är anställda i följande
skolor:

a) i skola som enligt 77 § grundskolelagen
(476/1983) ersätter grundskola och i privat
gymnasium som avses i 50 § gymnasielagen
(477/1983),

b) i skola som avses i lagen om vuxeng-
ymnasier (439/1994),

c) i skola som avses i lagen om Steiner-
skola (417/1977),

d) i skola som avses i lagen om steinerpe-
dagogiska specialskolor (932/1986),

e) i privatskola som enligt 83 § grundsko-
lelagen (476/1983) är ordnats att motsvara
grundskola,

f) i skola som avses i lagen om skolan
Anna Tapion koulu (1197/1988).

6 §

Den andel av fondens medel på statens
centralbokförings samlingskonto som inte
används på ett sätt som bestäms i 5 § skall
lånas till staten för täckande av utgifter i
statsbudgeten så som finansministeriet be-
slutar enligt de lånefullmakter som riksdagen
beviljar.

På fondens medel på statens centralbok-
förings samlingskonto betalar staten en ränta
som är lika stor som den genomsnittliga rän-
tan på statskassans placeringar. Den ränta
som skall betalas på medlen på samlings-
kontot skall årligen före utgången av februa-
ri i efterskott krediteras fonden.

På de medel som fonden lånat till staten
betalar staten en ränta som är lika stor som
den ränta som på räntebetaldningsdagen note-
rats för ett sådant statsobligationslån vars
återstående lånetid är densamma som den
återstående lånetiden för de medel som fon-
den lånat till staten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari
1998.

Helsingfors den 3 oktober 1997

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Finansminister *Sauli Niinistö*

Lag

om ändring av 4 och 6 § lagen om statens pensionsfond

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 29 december 1989 om statens pensionsfond (1372/1989) 6 §, sådan den lyder i lag 942/1993, samt
fogas till 4 §, sådan den lyder i nämnda lag 942/1993, ett nytt 2 mom., varvid de nuvarande 2—4 mom. blir 3—5 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §

För nedan nämnda personer är arbetsgivares pensionsavgift 7 procent av lönesumman år 1998, 13 procent av lönesumman år 1999 och efter 1999 bestäms den enligt 1 mom.:

1) personer anställda i kommunal grundskola och kommunalt gymnasium vilka omfattas av statens pensionssystem, och

2) personer som är anställda i följande skolor:

a) i skola som enligt 77 § grundskolelagen (476/1983) ersätter grundskola och i privat gymnasium som avses i 50 § gymnasielagen (477/1983),

b) i skola som avses i lagen om vuxengymnasier (439/1994),

c) i skola som avses i lagen om Steiner-skola (417/1977),

d) i skola som avses i lagen om steinerpedagogiska specialskolor (932/1986),

e) i privatskola som enligt 83 § grundskolelagen (476/1983) är ordnats att motsvara grundskola,

f) i skola som avses i lagen om skolan Anna Tapion koulu.

6 §

Den andel av fondens medel på statens centralbokförings samlingskonto som inte används på ett i 5 § stadgat sätt, skall lånas till staten för täckande av utgifter i statsbudgeten så som finansministeriet beslutar enligt

6 §

Den andel av fondens medel på statens centralbokförings samlingskonto som inte används på ett sätt som bestäms i 5 § skall lånas till staten för täckande av utgifter i statsbudgeten så som finansministeriet be-

Gällande lydelse

de lånefullmakter som riksdagen beviljar.

På fondens medel på statens centralbokförings samlingskonto och *på medel som lånats till staten* betalar staten en ränta som är lika stor som den ränta som uppbärs för försäkringspremielån inom det pensionssystem som avses i lagen om pension för arbetstagare. Den ränta som skall betalas på medlen på samlingskontot skall årligen före utgången av februari i efterskott krediteras fonden.

Föreslagen lydelse

slutar enligt de lånefullmakter som riksdagen beviljar.

På fondens medel på statens centralbokförings samlingskonto betalar staten en ränta som är lika stor som den *genomsnittliga räntan på statskassans placeringar*. Den ränta som skall betalas på medlen på samlingskontot skall årligen före utgången av februari i efterskott krediteras fonden.

På de medel som fonden lånat till staten betalar staten en ränta som är lika stor som den ränta som på räntebetalningsdagen noterats för ett sådant statsobligationslån vars återstående lånetid är densamma som den återstående lånetiden för de medel som fonden lånat till staten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1998.
